

ว่าด้วยที่กุศลสถานชนิดศาลเจ้า

ด้วยตามความในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ มาตรา

๑๒๓ ให้กรรมการอำเภอมีหน้าที่คอยตรวจตราดูหนุผู้ปกปักรักษา อย่าให้ผู้ใดรุกล้ำเบียดเบียนที่
วัดหรือที่กุศลสถานอย่างอื่น อันเป็นของกลางสำหรับมหาชนนั้น บัดนี้ทรงพระราชดำริเห็นว่า ที่
ศาลเจ้าซึ่งเป็นสถานที่เคารพและกระทำพิธีกรรมตามลัทธิของประชาชนบางจำพวกในกรุงสยาม
นับว่าเป็นที่กุศลสถานสำหรับมหาชนประเภทหนึ่ง ซึ่งสมควรจะวางระเบียบการปกปักรักษาขึ้นไว้
ให้เป็นหลักฐาน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสนาบดีกระทรวงนครบาลแลเสนาบดี
กระทรวงมหาดไทย ตั้งกฎข้อบังคับขึ้นตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครอง
ท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ ดังต่อไปนี้

ว่าด้วยการใช้กฎและอธิบายคำ

ข้อ ๑ กฎนี้ใช้เฉพาะแต่ศาลเจ้าที่ตั้งอยู่ในที่ดินซึ่งรัฐบาลเป็นเจ้าของหรือเป็นผู้
ปกปักรักษาเท่านั้น

ข้อ ๒ คำบางคำที่มีได้ มีคำหมายให้เข้าใจเป็นอย่างอื่นแล้วให้พึงเข้าใจดังนี้ คือ
ก. คำว่า ศาลเจ้า นั้น หมายความว่า สถานที่ก่อสร้างขึ้นเป็นทรวดทรงสำหรับ
ประดิษฐานรูปเคารพ และกระทำพิธีกรรมตามลัทธิของคนบางจำพวก เช่นชนจีนเป็นต้น และให้
หมายความรวมถึงสถานที่ถาวร ซึ่งสร้างขึ้นประกอบด้วยศาลเจ้า เช่นโรงสำหรับกินแจ เป็น
ต้น

ข. คำว่า ที่ศาลเจ้า นั้น หมายความว่า ถึงที่ดินที่ศาลเจ้าตั้งอยู่และหมายความตลอด
เขตรับบริเวณที่ดินของศาลเจ้าด้วย

ค. คำว่า โบราณวัตถุตั้ง นั้น หมายความว่า หนังสือที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายออกให้ไว้
แก่ผู้จัดการปกครองศาลเจ้าหรือผู้ตรวจตราสอดส่องกิจการในศาลเจ้า

ฆ. คำว่า ผลประโยชน์ นั้น หมายความว่า ทรัพย์สินสมบัติรายได้อันพึงบังเกิดมีแก่
ศาลเจ้านั้น ๆ แลหมายความตลอดถึงรายจ่ายด้วย

ว่าด้วยที่ดินที่ศาลเจ้าตั้งอยู่

ข้อ ๓ ศาลเจ้าที่ตั้งอยู่ในที่ดินเอกชนมีกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของนั้นไม่เกี่ยวกับกฎ
ฉบับนี้ เว้นไว้แต่เอกชนผู้มียกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของได้อุทิศที่ดินของตนให้เป็นสมบัติสำหรับศาลเจ้า
โดยสิทธิ์ขาดในขณะใด ที่ดินนั้นยอมตกมาอยู่ในความปกครองรักษาของรัฐบาลพึงทำนุบำรุงเพื่อ
ประโยชน์มหาชนตามความในกฎนี้

ข้อ ๔ ที่ดินที่ศาลเจ้าตั้งอยู่ในที่ดินของรัฐบาลก็ดี หรือในที่ดินของเอกชนแต่ได้
อุทิศให้เป็นสมบัติสำหรับศาลเจ้าโดยสิทธิ์ขาดแล้วก็ดี ในเขตกรุงเทพมหานครให้มีโฉนดไว้ใน
นามกรมพระนครบาลหัวเมืองนอกจากเขตกรุงเทพมหานครให้มีโฉนดหรือหนังสือสำคัญสำหรับ
ที่ดินไว้ในนามกรมปกครองกระทรวงมหาดไทยทั้งสิ้น

ข้อ ๕ ผู้ใดมีความปรารถนาจะอุทิศที่ดินของตนที่มีหรือยังไม่มีศาลเจ้าตั้งอยู่
แล้วให้เป็นสมบัติสำหรับศาลเจ้าโดยสิทธิ์ขาด ให้ยื่นเรื่องราวสำแดงความปรารถนาเป็นลายลักษณ์
อักษรมอบหมายให้แก่นายอำเภอผู้ปกครองท้องที่ ๆ ที่ดินตั้งอยู่

ในเรื่องราวที่จะยื่นต้องมีข้อความดังต่อไปนี้ คือ

(ก) ชื่อและที่อยู่ของผู้ซึ่งจะอุทิศที่ดินให้

(ข) รายการละเอียดของที่ดินซึ่งจะอุทิศให้พร้อมทั้งนำโฉนดหรือหลักฐานสิ่ง
สำคัญสำหรับที่ดินนั้นกำกับไปด้วย

ข้อ ๖ ที่ศาลเจ้าแห่งใดซึ่งตกอยู่ในความปกครองของรัฐบาลตามกฎหมายนี้ ถ้าผู้ใดจะ
กระทำการก่อสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงหรือมีความประสงค์จะทำการสถาปนาต่อเติมขึ้นใหม่ก็ดี ให้แจ้ง
ความประสงค์เป็นลายลักษณ์อักษรต่อนายอำเภอผู้ปกครองท้องที่ ๆ ที่ดิน ตั้งอยู่เมื่อได้รับอนุญาต
จากอธิบดีกรมพระนครบาลหรือนครบาลจังหวัดสมุทรเทศาภิบาลหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วจึง
กระทำการนั้นได้

ข้อ ๗ ในที่ซึ่งยังมีศาลเจ้าตั้งอยู่ตราบใด โดยปรกติจะไม่มีการเปลี่ยนแปลง
ฐานะเป็นอย่างอื่น เว้นไว้แต่ศาลเจ้านั้นจะได้เลิกร้างไปหมดแล้ว หรือว่ารัฐบาลมีความจำเป็นที่
จะต้องใช้ประโยชน์ในราชการโดยตรง

ข้อ ๘ ที่ดินที่ยังมีศาลเจ้าตั้งอยู่ณบัดนี้ก็ดี หรือปรากฏว่าได้เคยมีศาลเจ้าตั้งอยู่ก็
ดี ถ้าแม้พิสูตรไม่ได้ความแน่นอนว่ากรรมสิทธิ์ได้ตกเป็นของเอกชน ก็ให้ลงสันนิษฐานว่าเป็นที่ดิน
สำหรับศาลเจ้าอยู่ในความปกครองของรัฐบาล

ว่าด้วยฐานะของศาลเจ้าและทะเบียนศาลเจ้า

ข้อ ๙ ศาลเจ้าที่ได้ก่อสร้างขึ้นด้วยวัดมีฐานะอันมั่นคงถาวรนอกจากที่ตั้งอยู่ใน
ที่ดินของเอกชนมีกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของ ให้มีทะเบียนบาณูชีไว้ให้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๑๐ ทะเบียนบาณูชีศาลเจ้า ให้มีรายการดังนี้ คือ

๑ เลขลำดับจำนวนศาลเจ้า

๒ ชื่อศาลเจ้า

๓ ตำบล อำเภอ และจังหวัด ศาลเจ้าตั้งอยู่

๔ ชื่อ และอายุ ผู้ปกครองศาลเจ้า และผู้ตรวจตราสอดส่อง
 ๕ ชื่อแลสกุล ชาติกำเนิด และบังคับสังกัดมูลนาย ของผู้ปกครองศาลเจ้า และผู้ตรวจตราสอดส่อง

๖ อาชิวะ และที่สำนักอาศัย ของผู้ปกครองศาลเจ้า และผู้ตรวจตราสอดส่อง

ว่าด้วยการตั้งและถอน
 ผู้จัดการปกครองศาลเจ้า และผู้ตรวจตราสอดส่อง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๑ การรักษาหรือกระทำกิจเพื่อประโยชน์แก่ศาลเจ้าโดยเจานั้น ให้มีผู้จัดการปกครองและผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้าขึ้นไว้ แล้วแต่อธิบดีกรมพระนครบาลหรือนครบาลจังหวัดสมุทรเศกาศิบาลหรือผู้ว่าราชการจังหวัด จะกำหนดโดยสมควรแก่ศาลเจ้าแห่งใด หรือหลายศาลเจ้ารวมกัน จะให้มีผู้จัดการปกครองและผู้ตรวจตราสอดส่องมากน้อยเพียงใดก็ได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๒ ผู้ที่สมควรจะเป็นผู้จัดการปกครอง และผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้าได้นั้น ต้องประกอบพร้อมด้วยองค์คุณสมบัติ คือ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑ ต้องเป็นผู้มีความเคารพนับถือในลัทธินั้น

๒ ต้องเป็นคนที่มียอายุตั้งแต่ ๒๐ ปีขึ้นไป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๓ ต้องเป็นคนมีหลักถานในอาชิวะหรือมีหลักทรัพย์ดี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๔ ต้องเป็นคนที่ไม่เคยต้องคำพิพากษาของศาล ฐานเป็นอั้งยี่หรือส้องโจรผู้ร้าย ลักทรัพย์ วิวางว ซิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ สลัดกันโซก ฉ้อโกง ยักยอกทรัพย์ หรือรับของโจร และไม่เคยไต่เตียงกรรมสิทธิ์ที่ศาลเจ้า

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๕. ต้องเป็นคนที่อยู่ในใต้บังคับกฎหมายฝ่ายสยาม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๓ ผู้ใดมีความปรารถนาจะเป็นผู้จัดการปกครองหรือเป็นผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้า ถ้าในเขตร์กรุงเทพมหานครให้ยื่นเรื่องราวต่ออธิบดีกรมพระนครบาลหรือนครบาลจังหวัด นอกจากเขตร์กรุงเทพมหานคร ให้ยื่นเรื่องราวต่อสมุทรเศกาศิบาลหรือผู้ว่าราชการจังหวัด เมื่ออธิบดีกรมพระนครบาลหรือนครบาลจังหวัด สมุทรเศกาศิบาลหรือผู้ว่าราชการจังหวัด พิจารณาเหตุผลประกอบพร้อมด้วยองค์คุณสมบัติตั้งว่ามาในข้อ ๑๒ นั้นแล้ว ก็ให้ออกใบอนุญาตตั้งได้ตามที่เห็นสมควร

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๔ เมื่อผู้ใดได้รับอนุญาตตั้งตามความในข้อ ๑๓ แล้ว โดยปรกตีย่อมมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้ คือ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ก. ผู้จัดการปกครองศาลเจ้ามีอำนาจและหน้าที่จัดการทั่วไปในกิจการเพื่อ

ประโยชน์แก่ศาลเจ้าโดยฐานะและกาลอันสมควร และมีอำนาจหน้าที่เข้าเป็นโจทก์หรือจำเลยในอรรถคดีทั้งแพ่งและอาญาอันเกี่ยวข้องกับเรื่องศาลเจ้าทุกประการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข. ผู้ตรวจตราสอดส่อง มีอำนาจและหน้าที่ตรวจตรากิจการอันเกี่ยวข้องกับศาลเจ้า
ทุกประการตลอดถึงสรรพทะเบียนบัญชีทั้งปวงอันเนื่องด้วยกิจการหรือผลประโยชน์ สำหรับศาล
เจ้าครอบงำเหนือผู้จัดการปกครองศาลเจ้านั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๑๕ กิจการสำหรับศาลเจ้า ซึ่งเป็นกิจที่ขอบด้วยกฎหมายให้ผู้จัดการ
ปกครองกับผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้า ประสงค์พร้อมใจตกลงกระทำไปได้ ถ้ามีความเห็น
แตกต่างกัน ให้อธิบดีกรมพระนครบาลหรือนครบาลจังหวัด สมุหเทศาภิบาลหรือผู้ว่าราชการ
จังหวัดเป็นผู้ชี้ขาด แล้วกระทำไปตามคำชี้ขาดนั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๑๖ ถ้าและเมื่อได้มีอรรถคดีพิพาทกันด้วยเรื่องศาลเจ้า จะเริ่มเกิดขึ้น หรือ
เกิดขึ้นแล้วก็ดี หรือว่าเมื่อถึงที่สุดแล้วก็ดี ให้ผู้จัดการปกครองศาลเจ้าแจ้งเหตุการณ์ให้อธิบดีกรม
พระนครบาลหรือนครบาลจังหวัด สมุหเทศาภิบาลหรือผู้ว่าราชการจังหวัดทราบทุกครั้ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๑๗ เมื่อใดความปรากฏขึ้นชัดเจน หรือสงสัยว่ามีการสมคบกับเพนอ้งยี่
หรือสื่อโจรผู้ร้าย หรือสมคบกันเล่นการพนันที่กฎหมายห้าม ในศาลเจ้าหรือในสถานที่ต่าง ๆ ซึ่ง
อยู่ในบริเวณที่ศาลเจ้าใด ให้ผู้จัดการปกครองหรือผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้านั้นรายงานแจ้ง
เหตุการณ์ต่อนายอำเภอผู้ปกครองท้องที่โดยละเอียด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๑๘ ผู้ใดได้รับใบอนุญาตตั้งให้เป็นผู้จัดการปกครองหรือเป็นผู้ตรวจตรา
สอดส่องศาลเจ้าแล้ว ภายหลังความปรากฏว่าผู้นั้นบกพร่องด้วยองค์คุณสมบัติดังว่ามาในข้อ ๑๒
นั้นก็ดี หรือได้ประพฤติการทุจริตต่อหน้าที่อย่างใด ๆ ก็ดี หรือขัดขึ้นไม่แจ้งเหตุการณ์ดังว่ามาในข้อ
๑๖, ๑๗ นั้นก็ดี อธิบดีกรมพระนครบาลหรือนครบาลจังหวัด สมุหเทศาภิบาลหรือผู้ว่าราชการ
จังหวัด จะสั่งถอนและเรียกใบอนุญาตตั้งคืนจากผู้นั้นเสียก็ได้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา บรรดาสมุดบัญชีอันเกี่ยวข้องกับศาลเจ้านั้นให้มอบแก่ผู้หนึ่งผู้ใดซึ่งอธิบดีกรมพระ
นครบาลหรือนครบาลจังหวัด สมุหเทศาภิบาลหรือผู้ว่าราชการจังหวัด จะสั่งให้มอบทั้งสิ้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๑๙ ผู้ใดได้มีตำแหน่งเป็นผู้จัดการปกครอง หรือเป็นผู้ตรวจตราสอดส่อง
ศาลเจ้าอยู่แล้วแต่ก่อนออกกฏนี้ ให้ยื่นเรื่องราวขอใบอนุญาตตั้งเสียตามกฏนี้ภายในเวลา ๓
เดือน นับตั้งแต่วันที่ออกกฏนี้เป็นต้นไป และต้องปฏิบัติตามกฏนี้ทุกประการ ถ้ามิฉะนั้นให้ถือ
ว่าผู้นั้นไม่มีตำแหน่งหน้าที่อย่างใดเลย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ว่าด้วยประโยชน์อันเกินแก่ศาลเจ้า

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข้อ ๒๐ ถ้าในทีใดเมื่ออธิบดีกรมพระนครบาลหรือนครบาลจังหวัด
สมุหเทศาภิบาลหรือผู้ว่าราชการจังหวัด เห็นเป็นการสมควรที่จะสั่งให้ผู้จัดการปกครองหรือ
ผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้าทำหรือยื่นบัญชีแสดงผลประโยชน์รายได้รายจ่าย เป็นรายเดือนหรือ
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงาน ราชปีหรือเป็นพิเศษในขณะที่ใดก็มีอำนาจที่จะสั่งได้ และเมื่อเห็นสมควรที่จะสั่งให้โฆษณาการให้ สาธารณชนทราบด้วยก็ได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๒๑ ศาลเจ้าหรือสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในบริเวณที่ศาลเจ้าก็ดี และบรรดาสมุด บัญชีอันเกี่ยวกับผลประโยชน์สำหรับศาลเจ้าก็ดี เมื่ออธิบดีกรมพระนครบาลหรือนครบาล จังหวัด สมุหเทศาภิบาลหรือผู้ว่าราชการจังหวัด เห็นเป็นการสมควรก็มีอำนาจที่จะสั่งให้กรมการ อำเภอลงไปตรวจตรา หรือเรียกเอามาตรวจตราในเวลาใดก็ได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กำหนดโทษผู้กระทำผิด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๒๒ ผู้ใดบังอาจบุกรุกเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์สำหรับศาลเจ้า หรือเข้าไปใน ที่นั้น ๆ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย หรือเข้าไปซ่อนตัวอยู่โดยไม่มีเหตุสมควรที่จะเข้าไป หรือเมื่อผู้มี ความชอบธรรมได้กล่าวขับไล่ให้ออกไปแล้วยังขึ้นอยู่อีก ผู้นั้นมีความผิดให้ลงโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๒๐๐ บาท หรือทั้งสองสถาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ถ้าการกระทำผิดเช่นว่ามาข้างบนนี้ ได้กระดาในเวลาค่าคืนก็ดี กระทำโดยใช่

อุบาย ใช้กำลังทำร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะทำร้ายเขาก็ดี กระทำโดยมีสาตราวุธก็ดี หรือคุมสมัครพรรค พวกตั้งแต่ ๓ คน หรือกว่า ๓ คนขึ้นไปบุกรุกก็ดี ผู้กระทำผิดเช่นว่านี้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน กว่า ๓ ปี และปรับไม่เกิน ๕๐๐ บาทด้วยอีกโสดหนึ่ง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๒๓ ผู้เจตนาขัดขวางมิให้ผู้จัดการปกครองหรือผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้า ได้กระทำการตามหน้าที่โดยปกติ มีความผิดให้ปรับไม่เกินกว่า ๒๐๐ บาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๒๔ ผู้จัดการปกครองหรือผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้าขัดขืนไม่ยอมมอบ บรรดาสมุดบัญชีตามความในข้อ ๑๘ ตอนที่ ๒ กี่ดีหรือได้มอบให้ไม่สิ้นเชิงก็ดี หรือขัดขืนไม่ทำ ตามคำสั่งตั้งว่ามาในข้อ ๒๐ กี่ดี มีความผิดฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๔ ข้อ ๒

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

และถ้าได้ทำบาญชีขึ้น หรือประกาศโฆษณาการตามความในข้อ ๒๐ นั้น โดย ลักษณะอันเป็นเท็จ ถ้าการทำลงไปนั้นยังไม่ถึงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ผู้นั้นมี ความผิดให้ปรับไม่เกินกว่า ๒๐๐ บาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๒๕ ผู้จัดการปกครองหรือผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้าซึ่งได้ถูกถอนและ เรียกไปอนุญาตตั้งคืนเสียแล้ว ตั้งว่าไว้ในข้อ ๑๘ ตอนที่ ๑ ยังคงขึ้นทำการอยู่ในตำแหน่งเดิมก็ดี หรือละเว้นไม่รายงานแจ้งเหตุการณ์ต่อนายอำเภอผู้ปกครองท้องที่ตั้งว่าไว้ในข้อ ๑๗ กี่ดี มี ความผิดให้ลงโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี และปรับไม่เกิน ๕๐๐ บาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ผู้ใดมีหน้าที่เป็นผู้จัดการปกครองศาลเจ้าอยู่แล้วแต่ก่อนออกกฎนี้ ไม่ปฏิบัติตาม

ข้อ ๑๙ และคงทำการอยู่ต่อไปอีก ผู้นั้นมีความผิดควรลงอาชญาตั้งกล่าวมาข้างบนนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

